

5e JAARGANG

NUMMER 5

MEI 1969

DAAD EN GEDACHTE

orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

BIJ ELKE BIJZONDERE HANDELING GAAT
HET DENKEN AAN HET DOEN VOORAF.
BIJ HET HANDELEN VAN KLASSEN OF
MASSA'S BLIJKT DE BETEKENIS VAN
HET HANDELEN PAS ACHTERAF. HIER
GAAT DE DAAD VOORAF AAN HET BE-
GRIP, AAN DE GEDACHTE.

DAAD EN GEDACHTE

Orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

GEEN VASTE ABONNEMENTSPRIJS

De uitgave zal worden bekostigd uit VRIJWILLIGE bijdragen

Red. en adm.: Corn. Outshoornstraat 1', Amsterdam - W

Postgiro 307695

STAKING BIJ FORD IN ENGLAND

OP 20 MAART j.l. eindigde de staking van de 46.000 arbeiders der Britse Ford-fabrieken in Dagenham, die $3\frac{1}{2}$ week had geduurd. Over dit conflict, dat de productie volledig tot stilstand bracht, waarbij 5 miljoen man-uren verloren gingen en dat de Ford-maatschappij op een productieverlies van 40 miljoen pond Sterling kwam te staan, zijn wij nader geïnformeerd door een van onze Britse vrienden, die zelf in Dagenham aan de lopende band werkt. Hij vertelde ons, dat de strijd in de allereerste plaats werd gekenmerkt door een buitengewoon grote mate van solidariteit. Er was geen enkele afdeling van het bedrijf waar ook nog maar iets geproduceerd werd. Nog niet eerder in de geschiedenis van de Britse Ford-fabrieken werden alle onderdelen der fabricage zo volledig lamgelegd.

De staking begon als een "wilde" strijd. Enkele dagen naderhand pas schaar-den twee grote vakbonden zich er achter en daarna volgden pas acht andere. Dat gebeurde, nadat in de tweede helft van het vorige jaar op beperkte schaal reeds de diepe ontevredenheid van de Ford-arbeiders tot uiting was gekomen. In juni 1968 was er een staking op beperkte schaal. Aanleiding tot dat alles was een overeenkomst, die de bonden met de Ford-directie hadden gesloten en waarbij de fabrieksleiding het recht kreeg om binnen het bedrijf volkomen naar eigen goeddunken arbeiders van de ene naar de andere afdeling over te plaatsen of arbeiders met totaal andere werkzaamheden te belasten dan hun aanvankelijk was opgedragen. Het ging daarbij om een systeem van werkclassificatie, waarvan de fijne kneepjes alleen maar aan de bedrijfsleiding bekend waren en dat voor de arbeiders neerkwam op de grofste willekeur.

De beperkte staking van juni 1968 was direct gericht tegen de overeenkomst die tussen de Ford-directie en de vakbeweging was gesloten. Niettemin werd, merkwaardigerwijze, die beperkte staking door de twee grootste, bij het conflict direct betrokken vakbonden gesteund. Dat is een uitzonderlijk feit, dat alleen maar hieruit te verklaren valt, dat die twee bonden eenvoudig niet anders konden. De ontevredenheid onder de arbeiders was té groot geworden en de bonden moesten wel wilden zij hun greep op hun leden nog enigszins behouden.

Op de beperkte staking van juni '68 volgde in de herfst van dat jaar nog 'n reeks van kleinere conflicten. Het werd duidelijk, dat de positie van de vakbeweging wel uitermate moeilijk dreigde te worden. Daarop volgden - na het wonderlijke feit van vakbonden die zich achter een staking tegen een door hén gesloten akkoord schaarden - nog meer merkwaardigheden. Ongevraagd verklaarde de Ford-directie zich bereid om aan vakbondsleden bepaalde faciliteiten te verstrekken. Tegelijkertijd stelde de Ford-directie - eveneens ongevraagd - aan de bonden voor, dat in het vervolg de vakbondscontributie (bij verplicht lidmaatschap) van het loon zou worden afgetrokken. Met andere woorden: in het geval van haar eigen arbeiders

ders was de Ford-directie bereid zo'n beetje als incassobank van de vakbeweging op te treden. Het idee was nieuw voor de Ford-fabrieken in Engeland, maar werd al eerder in toepassing gebracht in de Amerikaanse Ford-fabrieken. Dáár werd het geïntroduceerd door Henry Ford zelf in de dertiger jaren, die verklaarde, dat hij er twee dingen van verwachtte: a) grotere invloed van het bedrijf op de vakbeweging; b) grotere onafhankelijkheid van de vakbewegingsbestuurders van haar leden, omdat bij inning der contributie door het bedrijf de arbeiders er minder snel toe komen voor hun verlangens druk op de bestuurders uit te oefenen. Trouwens, welk pressie-middel blijft hun over? Zolang ze bij Ford werken onder die omstandigheden, zijn ze vakbonds lid en wordt hun contributie ingehouden. De bestuurders kunnen hun gang gaan zonder vrees voor ledenverlies of contributiederving. Volgens onze Engelse vriend liet ook de Britse Ford-directie zich door dergelijke overwegingen leiden. Hoe het zij, dit alles stelt wél duidelijk in het licht hoe erg de vakbeweging wel in de knoop zat.

In het begin van dit jaar was de onrust in de Britse Ford-fabrieken zó buitengewoon groot geworden, dat de directie besloot tot speciale maatregelen. Ze kwam voor de dag met een loonsverhoging, die overigens het loon van de Ford-arbeider nog altijd beneden het gemiddelde in de Britse auto-industrie liet. Ze was voorts bereid tot gelijke beloning van mannen en vrouwen, wat kleinere faciliteiten (op het gebied van premies e.d.) en wat meer vakantiegeld. In ruil daarvoor wilde dan de directie strafbepalingen invoeren, in die zin dat bepaalde loonhoogten afhankelijk werden gesteld van "goed gedrag". Onder "goed gedrag" diende dan te worden verstaan: géén verzet tegen overwerk en géén deelneming aan stakingsacties. Tegelijkertijd hielden de directie-voorstellen ook bepalingen in, die er toe zouden moeten leiden, dat in de toekomst minder sprake zou zijn van onderhandelingen met werkplaats-vertegenwoordigers en méér sprake van alleen maar onderhandelingen met de vakbonden op landelijk niveau. De positie van de Shop-Stewards (gekozen arbeiders-vertegenwoordigers in de bedrijven) zou worden verzwakt, de positie van direct onder de controle van de bonden staande vakbewegingsfunctionarissen in het bedrijf zou worden versterkt.

In het officiële overlegorgaan van de vakbeweging werden deze voorstellen van de Ford-directie aanvaard. De Shop-Stewards echter aanvaardden ze niet; uit naam van de Ford-arbeiders die zij vertegenwoordigden verwierpen zij ze. Daarmee was op 24 februari 1969 de "wilde" staking bij Ford een feit.

Bewijst nu de omstandigheid, dat de vakbeweging enkele dagen later die "wilde" staking toch maar schoorvoetend erkende, dat het er slechts op aan komt dat de werkers voet bij stuk houden om van de vakbewegingsbureaucraten toch dappere strijders te maken? Het antwoord luidt natuurlijk nee! Een vakbeweging, die kort tevoren de voorstellen van de Ford-directie aanvaardt, onder meer omdat zij er toe kunnen leiden de invloed van de bonden uit te breiden ten koste van de dicht bij de arbeiders staande Shop-Stewards, is natuurlijk niet van harte voor een stuk strijd, die alleen maar is ontbrand omdat de arbeiders zich tegen een vergroting van de invloed der bestuurders met alle macht verzetten. De vakbonden hebben zich niet achter de Ford-staking geschaard omdat ze tot beter inzicht kwamen, ze hebben zich er achter geschaard omdat ze wel moesten en omdat ze er op uit waren voor hen nog te redden wat er te redden viel. Dat dit zo is blijkt ook uit 't akkoord, waarmee tenslotte aan de grote Ford-staking van februari/maart een einde kwam.

In dat akkoord namelijk staan nog altijd strafbepalingen. Ze zijn alleen maar een beetje verzacht wat de financiële konsekwenties betreft. En alle bepalingen van het oude contract, waarbij de directie het recht kreeg te beslissen over de productie-snelheid en overwerk (de dingen dus, die de directe oorzaak der lang heersende ontevredenheid vormden) zijn in het nieuwe contract gehandhaafd.

De manier waarop het Ford-conflict eindigde is interessant. Nadat de bonden zich namelijk eenmaal achter de "wilde" staking hadden geschaard, waren zij daar-

mee ook in staat geraakt de actie geheel onder hun controle te krijgen. Ze slaagden er in de Shop-Stewards bij de neus te nemen, die zich door het blote feit, dát de vakbeweging hun "wilde" actie officieel erkend had volledig in de luren lieten leggen. 't Nieuwe akkoord (van de bonden) werd derhalve besproken in vakbondsvergaderingen, waarin de arbeiders murw gepraat werden door officiële functionarissen, die de een na de ander achter de microfoon kwamen om het akkoord te verdedigen. In Dagenham (er zijn ook Ford-fabrieken elders in Engeland, die eveneens in de strijd betrokken waren) lieten zich achter elkaar niet minder dan zeven woordvoerders van de bonden horen. Tegenstanders van het nieuwe akkoord kwamen niet aan bod. 't Resultaat: in Dagenham 10% voor voortzetting van de staking; in Halewood een demonstratie vóór voortzetting van de strijd; in Basoldon zelfs een meerderheid voor voortzetting van de strijd. Daar echter wist de vakbeweging de arbeiders van gedachten te doen veranderen met de mededeling, dat het personeel van de moederfabriek te Dagenham tot werkhervatting had besloten.

Naar wij van onze Britse vriend vernamen werd de werkhervatting door de bonden doorgedreven met behulp van een ongelooflijke hoeveelheid demagogie. De bepalingen van het nieuwe contract werden veel en veel gunstiger uitgelegd dan ze in werkelijkheid zijn. Soms wekten de sprekers opzettelijk de indruk alsof vage, tot niets verplichtende toezeggingen van de directie voor een verre toekomst, al in het contract gerealiseerd waren, enzovoorts. De bonden zeiden niet tot de arbeiders (zoals vaak hun methode is geweest): beter een half ei dan een lege dop, nee, ze presenteerden de lege dop als een heel ei. De staking werd opgeheven, nadat er ten onrechte van een "overwinning" was gesproken.

Niettemin, zo verklaart onze Engelse makker, is na de werkhervatting de situatie in het bedrijf geheel verschillend van de situatie vóór de staking. De arbeiders waren nog steeds vol strijdlust. Er deden zich al dadelijk conflicten voor, bijvoorbeeld toen sommigen weigerden samen te werken met enkelen, die zich bereid hadden verklaard als onderkruiper op te treden, ook al was het, door de samenhang tussen de diverse productie-afdelingen en onderdelen dan ook niet tot onderkruiperswerk gekomen.

Aan het eind van zijn mededelingen stelt onze Britse vriend de vraag, wat of wel de grote les van de Ford-staking is geweest. Deze, zegt hij, dat duidelijk gebleken is, dat alle bonden, of ze nu als linkse-, dan wel als behoudende organisaties bekend staan, gekant zijn tegen alles wat naar invloed van onderop zweemt, wat ook maar op enige zeggenschap van de arbeiders lijkt. Vandaar dat het nieuwe contract, dat als resultaat van de staking uit de bus gekomen is, maar zo weinig afwijkt van het oorspronkelijke, dat de stakingsactie uitlokte. Met die woorden zijn wij het volledig eens.

DE TAAK DER VAKBONDEN

REEDS MEERMALEN hebben wij aange-
toond en verklaard, dat de vakbonden
volledig deel zijn van de kapitalistische
maatschappij en geen ander doel
hebben dan het bewaren van de klas-
senvrede. Dit is niet zomaar een be-
wering van ons, maar de praktijk van
de vakbeweging heeft het bewezen. De
vakbewegingen zelf hebben trouwens
meermalen tegen de ondernemers gezegd
dat dank zij hún streven er zoveel
rust aan het arbeidsfront heerst.

Er zijn na de tweede wereldoorlog
dan ook heel weinig stakingen door de
vakbewegingen geproclameerd en wan-
neer dat al eens gebeurde, dan was 't
met het oogmerk een "wilde" staking
te voorkomen of om 'n "wilde" staking
onder beheer te nemen met 't doel er
zo gauw mogelijk een einde aan te ma-
ken. Bekend is het optreden van de
bolsjewistische C.G.T. tijdens de woel-
lige maanden mei en juni 1968 in
Frankrijk. Op alle mogelijke manieren
heeft deze vakbond zich tegen de ei-
gen strijd van de arbeiders gekeerd.

Een treffend staaltje hoe de vakbeweging door het uitroepen van een staking erger weet te voorkomen, laten we dezer dagen in de pers. In het Italiaanse stadje Battipaglia braken ongeregelheden uit naar aanleiding van de voorgenomen sluiting van een tabaksfabriek met zeshonderdvijftig arbeiders. Zoals gewoonlijk greep de politie hardhandig in en er vielen vele gewonden en twee doden. Dat dit de verbittering deed toenemen behoeft geen betoog. De spanning steeg dan ook voortdurend. Gelukkig waren er echter nog de drie grote vakcentrales, die voor vrijdag 11 april een staking van drie uur afkondigden. Een staking van langere duur kon natuurlijk niet, want dat zou de economie maar in gevaar

gebracht hebben. Naar aanleiding van die staking bericht "Het Parool" van zaterdag 12 april j.l., dat in 't gehele land naar schatting ongeveer 10 miljoen arbeiders aan de oproep van de drie grote vakcentrales gevolg gegeven hadden, doch dat waarnemers nu echter menen, dat de onrust in het land waarschijnlijk zal afnemen.

Zo ziet men maar weer eens, dat de staking van de drie grote vakcentrales geen ander doel had dan de arbeiders stoom te laten afblazen, opdat de rust in het bedrijfsleven zou terugkeren. Wie twijfelt er nog aan, dat de vakbeweging tot taak heeft de arbeidsrust in het bedrijfsleven veilig te stellen, opdat de uitbuiting rustig voortgang kan vinden?

=====

E E N   S T E R K   M I S L E I D E N D   B O E K J E

BIJ DE DUITSE uitgeverij Suhrkamp in Frankfort aan de Main is vorig jaar een boekje verschenen onder de titel "Arbeiterräte in der Novemberrevolution" ("Arbeidersraden in de Novemberrevolutie"). Het handelt over verschijnselen in de Duitse revolutie van 1918. Wie in het allereerste hoofdstuk en op de allereerste bladzijde leest, dat "arbeidersraden in de novemberrevolutie revolutionaire organen waren" en dat de arbeiders "spontaan en zonder een theoretische voorstelling in hun hoofd te hebben de maatschappij fundamenteel veranderen wilden", begint de lektuur van het boekje met grote verwachtingen. Hij meent een klein en vrij goedkoop (f 3.70) werkje in handen te hebben, dat informatie verschaft over een uiterst belangrijk verschijnsel: de spontane radenvorming door het Duitse proletariaat. Die verwachting wordt nog versterkt, wanneer de lezer op blz. 10 uit de pen van de beide auteurs ervaart, dat het met de radenbeweging in Duitsland was afgelopen op hetzelfde moment, dat de K.P.D. op het congres van Halle (1920) een massabasis had gekregen. "Mooi", denkt de lezer bij zichzelf, "aan de schrijvers van dit boekje is het principiële verschil tussen de radenbeweging en de partijstrijd dus volkomen duidelijk."

Helaas, die conclusie is voorbarig. Heel de rest van het boekje (vanaf pag. 11 tot en met pag. 168) blijkt niet over de raden van de arbeiders te gaan, maar over de wettelijke bedrijfsraden (die óók arbeidersraden werden genoemd, al hadden ze daarmee niets te maken), die juist werden opgericht om de raden der arbeiders concurrentie aan te doen en de wind uit de zeilen te nemen. Om die reden kunnen wij het boekje alleen maar sterk misleidend noemen, hoe belangrijk het natuurlijk ook is, dat er ook omtrent die wettelijke bedrijfsraden wat feitenmateriaal bekend wordt.

De schrijvers zien de tegenstelling tussen het werk van de KPD en de arbeidersraden. De tegenstelling tussen de wettelijke bedrijfsraden (die door de KPD gesteund werden) en de arbeidersraden zien ze niet.

Die beide auteurs zijn Dieter Schneider en Rudolf Kuda. Ze behoren allebei tot het bestuur van de Duitse metaalbewerkersbond. Het zijn dus allebei vakbewegingsbureaucraten. Dát verklaart waarschijnlijk waarom ze er geen flauw benul van hebben wat arbeidersraden eigenlijk zijn.

D E N U Y L S P U I T Z I J N W I J S H E D E N

WIE MOCHT MENEN, dat na het congres van de P.v.d.A. de rust in die partij is weergekeerd, die heeft zich wel deerlijk vergist. Het geharrewar duurt voort. De heer Meyer Sluyser lucht zijn hart tegen Nieuw Links in "Het Parool" en de nieuwe partij-voorzitter dr. Anne Vondeling verkondigt dan dat 't "gemeier" hem tot hier zit. In "Vrij Nederland" van 5 april j.l. werd een interview van Joop van Tijn met Joop den Uyl gepubliceerd en een week later reageert Nieuw-Links-man en partijbestuurslid Laurens ten Cate daarop met een lang stuk in hetzelfde blad, waarin hij verkondigt niets meer gemeen te hebben met een man als Den Uyl.

Nu hebben wij natuurlijk niets gemeen met al die partijmensen. Er zou voor ons dan ook geen enkele reden zijn ons met dat geharrewar te bemoeien, ware het niet, dat Den Uyl in het interview met Joop van Tijn zo hier en daar wat uitspraken doet, die interessant genoeg zijn er wat aandacht aan te besteden. Uit dat interview blijkt ook, dat Den Uyl blijkbaar zo in de war is door wat men "de overwinning van Nieuw Links in de partij" noemt, dat hij bij de bestrijding van Nieuw Links de grootste bokken schiet en de grootste tegenstrijdigheden verkondigt. Zo zegt hij, dat groepen als Nieuw Links zo weinig belangstelling hebben "voor het biefstuk-socialisme, de butter and bread-vragen, waarin een oudere generatie socialisten zich 'verteerd' heeft." Nu kan het natuurlijk best waar zijn, dat Nieuw Links geen oog heeft voor de dagelijkse behoeften van de arbeiders en zich richt op "het grote doel", maar het wordt toch wel wat vreemd als later in het interview de heer Den Uyl precies het tegenovergestelde aan Nieuw Links verwijt door op de vraag van Joop van Tijn welke bezwaren hij heeft tegen de Nieuw Links-benadering van landen als Cuba te verklaren:

"Ik proef in die waardering van linkse dictaturen de idee dat voor arme mensen alleen geldt of je brood hebt, en dan is die hele bovenbouw verder niet zo interessant. Daar is dus een dictatuur niet zo erg voor. Dat vind ik gewoon een heel fundamentele misvatting. Alsof voor arme mensen de vrijheid om zelf te bepalen hoe je kinderen worden opgevoed minder telt."

Hier zegt Den Uyl dus precies het tegenovergestelde van wat hij eerst heeft beweerd. Heet het eerst, dat Nieuw Links zo weinig belangstelling heeft voor het biefstuk-socialisme, thans beweert hij, dat voor Nieuw Links alleen geldt of arme mensen brood hebben en dat de bovenbouw er dan niet op aankomt. Wat is nu waar en wat niet? En meent Den Uyl werkelijk, dat in een "democratisch" geregeerd land de mensen zelf kunnen bepalen hoe hun kinderen zullen worden opgevoed? Natuurlijk kan men in dit land zijn kinderen naar een Christelijke, een katholieke of 'n openbare school sturen, maar dat is dan ook alles. Op al die scholen wordt de kinderen de liefde voor het vaderland, de schoonheid van de eigen taal, het nationalisme ingepompt. De belangrijkheid van orde en gezag, de verheerlijking van nationale figuren, de noodzakelijkheid van militarisme enzovoorts, enzovoorts, worden op de "democratische" scholen even grondig onderwezen als op dictatoriale scholen. Zowel in dictatoriale landen als in "democratische" landen wordt dát onderwijs gegeven, dat dienstig is aan de belangen van de heersende klasse, dat dienstig is aan de belangen van de bestaande maatschappelijke orde.

Maar Den Uyl zegt nog meer. Wij hebben bovenstaand citaat onderbroken, doch wat er nog volgt is minstens zo belangrijk. Daar zegt hij namelijk:

"De idee dat je met geweld de maatschappelijke vooruitgang kunt afdwingen. Op dat punt is de bolsjewistische revolutie scheef gegaan en heeft tot 'n onnoemelijke ellende geleid en ik vind dus dat op dat punt Nieuw Links en allerlei stromingen eromheen veel duidelijker moeten worden.

Ik vind het, juist omdat ik weiger mijn ogen dicht te doen voor de geschiedenis - iets wat tegenwoordig herhaaldelijk wordt aanbevolen - een soort bad in irrationaliteit."

Welnu, ook wij weigeren onze ogen dicht te doen voor de geschiedenis en toch zijn wij het volkomen oneens met Den Uyl. Om dus de uitspraak van Den Uyl, dat je met geweld geen maatschappelijke vooruitgang kunt afdwingen, op zijn waarde te toetsen, zullen we ons even in de geschiedenis moeten verdiepen. En de geschiedenis leert ons dat, dat de vernietiging van de macht van het feodalisme en de daarmee gepaard gaande opkomst en ontwikkeling van het kapitalisme een geweldige maatschappelijke vooruitgang heeft gebracht. Niemand zal dat toch durven ontkennen. Evenmin zal men durven ontkennen, dat de afschaffing van de slavernij in de zuidelijke staten van Noord-Amerika een geweldige maatschappelijke vooruitgang was. Zou de heer Den Uyl nu soms menen, dat zowel het aan de macht komen van het burgerdom als het afschaffen van de slavernij der negers in de zuidelijke staten van Noord-Amerika niet gepaard is gegaan met geweld? Met een open oog voor de geschiedenis kan men niet anders dan constateren, dat bij die gebeurtenissen het geweld hoogtij heeft gevierd. De vernietiging van het feodalisme en het aan de macht komen van het burgerdom is gepaard gegaan met stromen bloed. De Parijse quillotine kreeg tijdens de Franse revolutie bij wijze van spreken geen tijd om af te koelen. En de afschaffing van de slavernij in de Zuidelijke staten van Noord-Amerika was het gevolg van een vierjarige burgeroorlog. Duidelijke voorbeelden, dachten wij, die bewijzen, dat het open oog voor de geschiedenis van Den Uyl wel heel erg vertroebeld moet zijn. Ja, maar de bolsjewistische revolutie in Rusland dan? Ook die revolutie was 'n burgerlijke revolutie en ook dat was een maatschappelijke vooruitgang. Waren het niet de Duitse sociaal-democratische geestverwanten van Den Uyl, die hun vooraangaan in de oorlog van 1914 motiveerden met de verklaring, dat wanneer Duitsland Rusland zijn gang zou laten gaan Europa zou worden overspoeld door het Russische absolutisme en feodalisme? Was dat voor die "nationale socialistten" geen reden om voor 100% achter de nationale bourgeoisie te gaan staan? Welnu, wij hebben de heer Den Uyl of zijn partijgenoten nog nooit de rol, die hun Duitse geestverwanten in de eerste wereldoorlog hebben gespeeld horen veroordelen.

Natuurlijk zouden wij nog veel meer voorbeelden kunnen aanhalen om aan te tonen, dat geweld wel degelijk maatschappelijke vooruitgang kan afdwingen. We achten de hier gebrachte voorbeelden echter meer dan duidelijk. Duidelijk genoeg ook voor Den Uyl, die bliksems best weet, dat het aan de macht komen van het kapitalisme en de afschaffing van de slavernij in de zuidelijke staten van Noord-Amerika gepaard gegaan is met veel geweld. Waarom dan toch die uitspraak van hem? Om dat te begrijpen dient men óók de geschiedenis te raadplegen. Welnu, de geschiedenis leert, dat de sociaal-democratie een wezenlijk bestanddeel van de kapitalistische maatschappij is, die in het verleden geen andere taak had dan het bewoonbaar maken van het kapitalisme voor de arbeiders. En dit niet tegen de wil van het kapitalisme, doch integendeel juist in grote samenwerking met het kapitalisme. De sociaal-democratie was in wezen het meest vooruitstrevende deel der industriële bourgeoisie. De geschiedenis, waar ook Den Uyl zegt zo'n open oog voor te hebben, leert ons, dat de sociaal-democratie op kritieke momenten altijd de zijde der bourgeoisie heeft gekozen en zich tegen de arbeidersstrijd keerde. Was de sociaal-democratie vroeger de beweging die in samenwerking met 't kapitalisme streed voor de sociale wetgeving en het bewoonbaar maken van dat kapitalisme, thans, nu dat bewoonbaar maken is voltooid is ze evengoed nog de beweging, die het kapitalisme op een hoger plan wil stuwen. Daarom zijn de sociaal-democraten en is dus ook Den Uyl tegen het geweld, dat is gericht tegen de bestaande maatschappelijke orde.

Natuurlijk is Den Uyl niet tegen alle geweld. Hij is alleen tegen geweld, dat

de maatschappelijke orde aantast. Maar gaarne gebruiken hij en zijn partijgenoten geweld wanneer de orde moet worden beschermd. Zijn grote voorganger Troelstra keerde zich tegen Wibaut toen die naar aanleiding van 't aardappeloproer in Amsterdam in juni 1917 -waarbij doden vielen- de hoop uitsprak, dat de Amsterdamse politiedeskundigen minder gewelddadige middelen zouden uitdenken om plunderingen te voorkomen. Ontelbare arbeidersmoorden hebben de Duitse sociaal-democraten op hun geweten. Verantwoordelijk zijn zij voor de moord op Rosa Luxemburg en Karl Liebknecht. Na de eerste wereldoorlog gebruikten de sociaal-democraten in Duitsland de oude keizerlijke weermacht om de arbeiders er onder te houden. Hier in Nederland was tijdens de eerste wereldoorlog de sociaal-democratie de steun en toeverlaat van het Nederlandse kapitalisme. En zelfs na de tweede wereldoorlog nam de partij van Den Uyl, met zijn partijgenoot dr. Willem Drees als minister-president, de verantwoordelijkheid voor een koloniale oorlog op zich, terwille van de Nederlandse bourgeoisie. En Den Uyl weet dat. In het interview met Joop van Tijn zegt hij namelijk:

"In die zin vind ik het winst als men wil werken binnen een politieke partij die nooit geschroomd heeft als het nodig was om de handen vuil te maken, en wat ik dan noem medeverantwoordelijkheid te aanvaarden binnen de bestaande instellingen, de bestaande instituties van deze zo rijk bewerkte samenleving."

Medeverantwoordelijkheid dus voor de bestaande kapitalistische maatschappij. Dat wil dus zeggen: streven naar een zo goed mogelijk functioneren van deze maatschappij, die is gebaseerd op de loonarbeid, op het meerwaardevormingsproces, op de uitbuiting van de arbeiders. Medeverantwoordelijkheid voor het zo hoog mogelijk opvoeren van het militaire apparaat en dus het laaghouden van het levenspeil der arbeidersklasse. Medeverantwoordelijk, zoals reeds gezegd, voor een koloniale oorlog in Indonesië; medeverantwoordelijk voor de loonstop van 't eerste tiental jaren na de oorlog met als resultaat, dat de ondernemingen - zoals prof. dr. Van Rijsinge eens voor een Vara-forum verklaarde - dikke winsten konden maken. Ter meerdere glorie van het kapitalisme heeft Den Uyl - toendertijd wethouder van Amsterdam - de Amsterdammers en de Zaankanters opgescheept met de stank van Mobil-Oil.

Dat de partij van Joop den Uyl niet schroomt om de handen vuil te maken als de belangen van het kapitalisme moeten worden gediend, is bekend. Die handen zijn in de loop der geschiedenis der sociaal-democratie zo vuil geworden en zo met arbeidersbloed besmeurd, dat ze niet meer schoon te wassen zijn.

=====

E E N   L E S J E   I N   H I S T O R I S C H - M A T E R I A L I S M E

BLIJKENS een verslag, dat wij onlangs aantreffen in het "Nieuw Utrechts Dagblad" heeft ir. G.D. Perk, verbonden aan de Cultuurtechnische Dienst der provincie Utrecht, de boeren van de Lopikerwaard onlangs een lesje in historisch-materialisme gegeven. Hij noemde het natuurlijk niet zo, maar het kwam er wel op neer.

Sprekende in een vergadering te Montfoort, verklaarde hij, dat de landbouw in de laatste tien jaar een buitengewoon stormachtige ontwikkeling heeft doorgemaakt. Die ontwikkeling - aldus ir. Perk - dwingt de boeren met méér land en met méér dieren de veehouderij te bedrijven, omdat zij alleen langs die weg in staat zullen zijn hun kostprijzen per eenheid van product te doen dalen.

Dit is niets anders dan een uiterst simpele, maar daarom niet minder treffende uiteenzetting van het wezen der kapitalistische akkumulatie.

De tijd is voorbij - zei ir. Perk - dat vakkennis en ijver van de boer alleen

voldoende waren om een bedrijf in stand te houden en goed te doen functioneren. Er zijn krachten aan 't werk, onafhankelijk van de wil der agrariërs (onderstreping van ons - red. D. en G.), en die nopen tot een vereenvoudiging van de produktie.

Ziedaar, zeer kort geformuleerd, de erkenning van 't feit, dat in de moderne maatschappij niet de mensen de gang van zaken beheersen, maar omgekeerd de maatschappelijke gang van zaken de mensen. Mét de ontwikkeling der produktiekrachten en met het ontstaan van nieuwe produktieverhoudingen (dat zijn: verhoudingen tussen de mensen!) wordt het gehele bestaan volledig omgewenteld. Ook daarvan gaf ir. Perk interessante voorbeelden.

"Eens", zo zei hij, "beheersten de boeren de dorpsgemeenschap en drukten zij hun stempel op het karakter van een streek. Maar dat is allemaal verleden tijd. Op het verstedelijkte en geïndustrialiseerde platteland van nu vormt de boer een minderheid. Zijn invloed is aanzienlijk gedaald en daalt nog steeds."

Het kapitalisme maakt grondig een einde aan alle illusies omtrent individuele lotsverbetering. Die maatschappelijke waarheid geldt óók in het agrarisch bedrijfsleven.

"Na de eerste wereldoorlog", aldus ir. Perk, "was het nog mogelijk, dat een landarbeider met wat steun van de regering zich tot keuterboertje opwerkte. Daar is allemaal geen sprake meer van. Bedrijfsvergroting en verdwijning van kleine bedrijven is aan de orde van de dag, want de inkomsten per hectare en per dier zijn dalende en alleen met méér dieren en grotere bedrijven zijn de inkomsten op peil te houden. Wie niets onderneemt om zijn produktiemethoden te rationaliseren gaat onherroepelijk van de kaart."

Is het niet net alsof ir. Perk stond voor te lezen uit "Das Kapital" van Karl Marx?

=====

B E D R I J F S S L U I T I N G   B I J   T H O M A S S E N   E N   D R I J V E R

DE AANGEKONDIGDE sluiting van een aantal door de n.v. Thomassen & Drijver in het jongste verleden opgekochte Verblifa-fabrieken in Krommenie, Utrecht en Dordrecht vormt door de manier waaróp zij is geschied, door de bedrijfseconomische achtergronden en door de rol, die de vakbonden bij dat alles hebben gespeeld een bijzonder belangwekkend lesje. Een lesje in kapitalistische mentaliteit; een lesje in kapitalistische economie; een lesje tenslotte omtrent de werkelijke positie die de vakbeweging in onze huidige samenleving inneemt.

Een lesje in kapitalistische mentaliteit. Zelden is er door leden van het ondernemersdom zó onbeschaamd gelogen als door mr. B. ter Haar, de president-directeur van het concern, gedaan is tegenover personeelsleden en leden van de ondernemingsraad van het bedrijf in Krommenie; moeilijk kan er een tweede voorbeeld worden gevonden, waarbij de arbeiders zó als oud vuil behandeld zijn dan hier. Nog enkele uren voor 't begin van een bijeenkomst in de kantine waarin de personeelsleden mededeling zou worden gedaan van hetgeen er stond te gebeuren, werden alle daaromtrent circulerende geruchten als een "onwaarheid" bestempeld. Leden van de ondernemingsraad, die al eerder 't fijne van die geruchten hadden willen weten waren op precies dezelfde manier met een goed gespeelde komedie voor het lapje gehouden. Men kan niet beweren dat de arbeiders om de tuin zijn geleid, ze zijn eenvoudig op de grofst mogelijke manier bedrogen. De ondernemingsraad (een lesje op zichzelf voor degenen die aan dat soort instituten nog een bepaalde betekenis hechten!) werd al even hard bedot als de rest van het personeel. Nadat dat alles geschied was verklaarde president-directeur Ter Haar, dat voor hen die ontslagen zouden worden een regeling was getroffen, die een schoolvoorbeeld kon worden genoemd van wat een dergelijke regeling uit sociaal oogpunt behoort te zijn. We hadden niet anders verwacht van 'n directie, die bij haar hondsvotterige behandeling

van de arbeiders reeds blijk had gegeven van 'n wel bijzonder soort sociaal gevoel te bezitten.

Een lesje in kapitalistische economie. De Verblifa-fabrieken gaan niet dicht omdat er bij Thomassen & Drijver zulke grote verliezen worden geleden. Directeur B. ter Haar heeft wel gezegd, dat de resultaten minder waren, maar het is niet waar. (De heer Ter Haar is bepaald aan de eerste leugen niet gebarsten!) In de "Nieuwe Rotterdamse Courant" van 17 april 1969 wordt het jongste jaarverslag besproken. Daaruit blijkt, dat de winst, die in 1967 circa f 20 miljoen bedroeg, in 1968 nagenoeg werd geëvenaard. Zij bedroeg namelijk f 19,71 miljoen. 1)

De omzetstijging, aldus het jaarverslag, bleef enigszins achter bij de verwachtingen, maar de kostenstijging kon toch worden goedgemaakt dank zij een voortgezette verhoging van de produktiviteit. Het verslag zegt voorts, dat de omzetverwachting voor het lopende jaar gunstiger luidt dan die voor 1968 en dat men over 1969 een ongeveer even gunstig resultaat als in de twee afgelopen jaren tegemoet mag zien. De export-resultaten van het bedrijf worden in het verslag bevredigend genoemd.

Wat bedrijfsresultaten betreft dus geen kou aan de lucht. (Vandaar dan ook, dat directeur Ter Haar bij het beduvelen van de arbeiders kon opmerken: "Het gaat goed! Waarom in hemelsnaam zoude we sluiten?"). Waarom gaan er dan niettemin drie Verblifa-fabrieken dicht?

Twee feiten zijn er, die daar naar onze mening enig nader licht op kunnen werpen. In de eerste plaats het zinnetje in het jaarverslag, dat als terloops vermeldt, dat er het afgelopen jaar voor f 25 miljoen in het bedrijf geïnvesteerd werd (en in 1967 voor f 19 miljoen). Er van afgezien, dat dergelijke investeringen in wezen betekenen, dat de "winst" (of beter de geproduceerde meerwaarde) nog veel groter is geweest dan rond de twintig miljoen, betekent dit, dat de rentabiliteit van Thomassen & Drijver (we bedoelen de winst in verhouding tot 't geïnvesteerde kapitaal) natuurlijk dalende is en dat dit uiteraard de directie voor de noodzakelijkheid plaatst door nieuwe investeringen (modernisering) de produktiviteit nog verder op te voeren dan in het jongste verleden reeds geschiedde. Dat (verdere) modernisering in de modernste fabrieken van het concern (relatief) goedkoper tot stand kunnen worden gebracht dan in oudere en minder moderne bedrijven spreekt vanzelf. De minder moderne fabrieken echter zijn juist de Verblifa-fabrieken. Met andere woorden: zij zijn het slachtoffer geworden, niet van een slechte gang van zaken, maar van de omstandigheden, dat het het concern zo goed gaat en dat die goede gang van zaken alleen door een zich toespitsen op de allernieuwste onderdelen der produktie op peil kan worden gehouden. Dat klinkt paradoxaal, maar dergelijke paradoxen karakteriseren nu eenmaal het kapitalisme.

Wat de rol van de vakbeweging betreft, daarover kunnen we kort zijn. De bonden namelijk blijken van de voorgenomen bedrijfssluitingen van te voren op de hoogte te zijn geweest. Zij echter hebben het niet nodig gevonden de arbeiders in te lichten. Natuurlijk, er was de bestuurders geheimhouding opgelegd. Dat spreekt vanzelf. Maar is er één bestuurder geweest, die toen hem geheimhouding gevraagd werd gezegd heeft: "Meneer Ter Haar, u kunt naar de pomp lopen, we zitten hier niet voor uw belangen, maar voor die van onze leden"? Nee, zo'n bestuurder is er niet geweest. En dat zegt alles!

1) Het gaat hier om de netto-winst, waarvan de belastingen en het bedrag, dat voor de boekhoudkundige reserve e.d. bestemd is nog moet worden afgetrokken. Voor een beoordeling der bedrijfsresultaten is echter natuurlijk vooral de netto-winst belangrijk.

=====
=====
=====

I N D E R D A A D : G E B R E K A A N V I S I E

IN DE Nieuwe Rotterdamse Courant van zaterdag 29 maart j.l. heeft dr. Ger Harmsen een hele pagina gewijd aan het 50-jarig bestaan van de C.P.N. "Gebrek aan visie en verstarring kenmerken de 'jubilerende' C.P.N." luidt zijn beschouwing. En na lezing van deze beschouwing van Ger Harmsen zijn we tot de conclusie gekomen, dat ook dáárvan gezegd kan worden, dat zij wordt gekenmerkt door een "gebrek aan visie". Dat is natuurlijk niet zo verwonderlijk wanneer men bedenkt, dat Ger Harmsen zelf deel heeft uitgemaakt van de CPN. Wel heeft hij het bolsjewistisch jasje vervangen door een P.S.P.-jasje, maar daar onder is alles bij het oude gebleven. Dat hebben we trouwens reeds eerder gemerkt. Nog maar een vijftal jaren geleden heeft Ger Harmsen korte tijd meegewerkt aan het later opgeheven maandblad "Buiten de Perken". Inderdaad, een blad van anarcho-syndicalistische huize, doch dat verhinderde hem niet om in dat blad van 23 mei 1964 een heel verhaal op te hangen over de verdediging van het CPN-gebouw Felix Meritis, een verdediging waaraan hijzelf had deelgenomen en die blijkbaar noodzakelijk was toen dit gebouw werd aangevallen naar aanleiding van het Russische optreden in de Hongaarse revolutie van 1956. Nu kunnen wij ons wel indenken, dat iemand, die het niet helemaal eens is met de bolsjewiki toch meent hen bijstand te moeten verlenen, wanneer hun gebouw door opgezweepte elementen wordt aangevallen. Maar opmerkelijk vonden we, dat er bij dr. Ger Harmsen geen woord van mededogen af kon voor de door Russische tanks vermorzelde arbeiders. Geen woord van protest ook tegen de moord op Imre Nagy en Pal Maleter, beiden eerst door de Russen in een valstrik gelokt en daarna om zeep gebracht. Duidelijk was ons toen, dat ook Ger Harmsen de moord op de Hongaarse revolutie met gejuich en instemming heeft begroet.

"Gebrek aan visie kenmerkt zijn beschouwing", zeiden we. Niet alleen ons is dat opgevallen, maar ook een zekere dr. A.A. de Jonge uit Den Haag. Hij reageerde dan ook met een ingezonden stuk in de N.R.C. van zaterdag 12 april. Helaas, ook dr. De Jonge, ook al is hij niet zo mild in zijn oordeel als Ger Harmsen, ziet in de CPN nog wel mogelijkheden. Wanneer die CPN maar van het autoritaire standpunt af zou willen stappen, dan zou het volgens hem best een democratische partij kunnen worden waar mee te praten is. Ook De Jonge ziet dus niet, evenmin als dr. Ger Harmsen natuurlijk, dat er tussen de zogenaamde democratische partijen en de CPN eigenlijk geen wezenlijk verschil is. Neen, ook het stukje van hem draagt er niet toe bij om een duidelijker licht op de CPN te laten schijnen.

Doch niet om dr. De Jonge is het ons in dit stukje te doen. Wij willen ons hier even bezig houden met sommige uitspraken van Ger Harmsen, uitspraken die al te zeer met de werkelijkheid in strijd zijn om ze onweersproken te laten. Daar is in de eerste plaats zijn weergave van de houding der CPN ten opzichte van de koloniale oorlog in Indonesië. Volgens hem nam de CPN fel stelling tegen deze oorlog, riep zij op tot staking en demonstratie en stuurde aanvankelijk zelfs aan op collectieve dienstweigering. Dat is je nogal wat. Helaas, zoals bij de bolsjewiki de gewoonte is verzuimt ook Ger Harmsen om feiten te vermelden. En feit is, dat de zaken wel iets anders lagen dan Ger Harmsen ons wil doen geloven. Van door de CPN georganiseerde demonstraties tegen de koloniale oorlog is ons niets bekend. Wel is ons bekend, dat de toendertijd vooraanstaande CPN-er ir. S.J. Rutgers in "De Vrije Katheder" van 15 augustus 1946 schreef, dat de CPN niet voor de onvoorwaardelijke en absolute onafhankelijkheid van de Republiek Indonesië was. Onze lezers zullen zich herinneren, dat wij ir. Rutgers in ons nummer van maart j.l. nog hebben geciteerd. Dat is wel heel iets anders dan Ger Harmsen de lezers van de NRC probeert wijs te maken. Dat de CPN naar aanleiding van de koloniale oorlog in Indonesië tot staking zou hebben opgeroepen moet eveneens naar het rijk der fabelen worden verwezen. De staking tegen de troepenuitzendingen naar Indonesië in de zomer van 1946 was een spontane actie van arbeiders en arbeidersvrouwen en zeker niet

georganiseerd door de CPN. In Amsterdam begonnen, sloeg de staking dezelfde dag nog over naar de Zaanstreek en het Gooi. Voor de staking echter de kans kreeg om zich over het hele land uit te breiden, werd zij in opdracht van juist de CPN door de bolsjewiek Henk Gortzak - thans PSP-er en dus wéér partijgenoot van Ger Harmsen - om zeep geholpen met het smoesje, dat de staking was bedoeld als een proteststaking van 24 uur.

Het was trouwens niet de eerste staking die door de CPN werd vermoord. Ook de haven- en zeeliedenstaking in Rotterdam van april 1946 was dat lot reeds ten deel gevallen. De CPN was namelijk zo tuk op een paar ministerzetels, dat ze haar bruikbaarheid voor de bezittende en heersende klasse ging bewijzen door stakende arbeiders in de rug aan te vallen. En het zou haar nog wel gelukt zijn ook om een paar CPN-ministers in het kabinet te krijgen - althans volgens de mededelingen van Drees - als ze maar niet had vastgehouden aan haar eis, dat Paul de Groot in het kabinet moest worden opgenomen.

Ook met de dienstweigering is het wel even anders dan Harmsen zo "vrijmoedig" beweert. Wat dat betreft is het verhaal leerzaam, dat een Indië-deserteur in "Vrij Nederland" van 29 maart j.l. vertelde. Deze deserteur was toendertijd lid van het Algemeen Nederlands Jeugd Verbond, zoals men weet een jeugdorganisatie, die volkomen op de CPN is afgestemd. Welnu, deze man mocht in zijn deserteursperiode niet op de bijeenkomsten van het ANJV komen omdat dit deze organisatie zou compromitteren en hij daarmee de partij (de CPN) in gevaar zou brengen. "Actieve steun van de partij", aldus deze man, "was er niet bij. Het meest frappante was wel dat de ANJV-ers die uit Indonesië terugkwamen met tromgeroffel werden binnengehaald en dat hele afdelingen werden georganiseerd om deze man, die zijn dienst in Indonesië vervuld had, met cadeau's enzovoort te fêteren." Ja, en dat klopt dan wonderwel met het vermoorden van de staking tegen de troepenuitzendingen en ook met de uitlatingen van ir. Rutgers in "De Vrije Katheder". Dit zijn feiten en niet zomaar losse beweringen à la Ger Harmsen.

Maar Harmsen beweert nog meer. Volgens hem was de CPN een kleine felle oppositionele beweging, die hartgrondig neen zei tegen de bestaande maatschappij. Maar alweer wordt die bewering niet met feiten gestaafd. Dat kan natuurlijk ook moeilijk want de praktijk heeft wel laten zien, dat mensen, die deelnemen aan de regering, of beter gezegd: die als minister zitting nemen in het kabinet, mee moeten werken aan het belang van de bestaande maatschappelijke orde. Of meent Ger Harmsen soms, dat een CPN-er als minister activiteiten kan ontplooiën die tegen het belang van de bestaande maatschappij ingaan? Dan moeten we alweer de praktijk te hulp roepen. Kort na de tweede wereldoorlog namelijk lukte het de Franse CP wél om een paar van haar mensen als minister in 't kabinet te krijgen. De bolsjewiek AMBROISE CROIZAT, minister van Arbeid in de eerste twee na-oorlogse Franse regeringen, heeft zich toen feller tegen stakende arbeiders gekeerd dan welke andere reactieonaire minister ooit heeft gedaan. Wanneer 't de CPN hier was gelukt om ministers in het kabinet te krijgen, zouden die ministers ongetwijfeld dezelfde rol hebben gespeeld als hun Franse partijgenoot.

En wanneer Harmsen komt te spreken over de kwaliteit van de mensen in de jaren van de bezetting en dan het omlaag storten van een man als Jan de Quay memoereert, waarom praat hij dan niet over de rol van Paul de Groot in de oorlogsjaren? O nee, wij zullen heus niet beweren, dat Paul de Groot zich heeft schuldig gemaakt aan minderwaardige praktijken. Maar het is toch vrij algemeen bekend, dat er in de CPN grote weerstanden tegen hem zijn geweest omdat hij zich in de oorlogsjaren zou hebben gedrukt. Inderdaad, Piet Nak, Willem Kraan, Gerben Wagenaar en zovele andere bolsjewiki zijn bekend vanwege hun activiteiten in de oorlogsjaren. Van De Groots verzetsactiviteiten is echter niets, maar dan ook niets bekend. Ger Harmsen zwijgt er wijselijk ook over.

Natuurlijk is er op de beschouwing van Harmsen nog veel meer aan te merken. Wij menen echter met dit korte stukje duidelijk aangetoond te hebben, dat deze be-

schouwing van hem meermalen in strijd is met de werkelijkheid en dat Ger Harmsen blijkt geeft - ondanks zijn lidmaatschap van de PSP - nog steeds een rasechte bolsjewist te zijn.

=====

OVER EEN BOEK VAN CHE GUEVARA

"De guerilla-oorlog" door Ernesto Che Guevara; vert. door C. Thunder, uitgave in de reeks "Manifesten" van de uitgeverij L.J.C. Boucher, Den Haag. Formaat: pocketboek; 240 bladzijden. Prijs f 8,90; losse omslag; twee afbeeldingen.

DE REEKS "Manifesten" van Boucher heeft ten doel, diverse zeer belangrijke geschriften uit verleden en heden op een overzichtelijke wijze voor ons te presenteren en dan liefst in een handelbare vorm. De geschriften waar het hier om gaat hebben alle op de een of andere manier te maken gehad met de gestage ontwikkeling van ons maatschappelijk bestel of zij hebben er thans nog steeds mee te maken. Dat laatste geldt in zeer sterke mate voor het onderhavige werk van Che Guevara, de afgod en martelaar van alle radicaal denkenden in Europa en 't lichtend voorbeeld van alle guerilla-strijders ter wereld. Een man ook, die in tactiek en denken betreffende de guerilla-strijd sterk werd beïnvloed door zijn Chinese voorbeeld Mao Tse-toeng. Het is niet voor niets, dat in zovele demonstraties juist hún portretten worden meege dragen.

Che Guevara was een mens zonder weerga. Voor de meeste West-Europeanen - en dat geldt juist in zeer sterke mate voor de linkse-, demonstrerende groepen - is hij het meest romantische voorbeeld van de guerilla-held. Niets is minder waar, niets is minder romantisch. "Che" was een door en door nuchter mens, die ook wel "eens wat vergat", die "ook wel eens tot de orde geroepen werd" en die steeds zoveel hij kon met beide benen op de grond stond. Het onderhavige boek getuigt daarvan. Het is namelijk een handleiding voor toekomstige guerilla-strijders.

Misschien is het niet als zodanig bedoeld geweest in zijn oorspronkelijke opzet, maar zoals het boek in zijn huidige vorm voor ons ligt is het duidelijk het produkt van een leraar in de "guerilla-tactiek" voor leerlingen. En het is een onthullend boek, want 't geeft eens te meer duidelijk aan, waarom nu juist Ernesto Che Guevara h e t lichtende voorbeeld werd voor al die strijders in Zuid Amerika en waarom juist h ij ook naar Zuid-Amerika ging. Wie dit boek tot op de letter naleeft, zal zeker een succesvol guerilla-strijder worden, zelfs in West-Europa.

Bij het boek zijn enige documenten opgenomen van de laatste dagen van Che Guevara in Bolivia. Deze documenten behandelen alleen de persoon Guevara als strijder die gedood is. Was het werkelijk Che? Hoe kwam hij in Bolivia en bovenal: wat was zijn boodschap? Wilde hij ook hier weer een revolutie beginnen en van welke aard dan? Wordt Zuid-Amerika het Algerije van de Verenigde Staten? Vele vragen, die nog voor ons open blijven. Maar het antwoord ligt in de kiem reeds besloten in dit opwindende boek over de guerilla-oorlog van Che Guevara. Het is een boek voor alle tijden, maar vooral een boek voor deze bewogen tijd.

W. Mulder.

C O M M E N T A A R

Ziehier weer een boekbespreking van de hand van onze vriend Mulder, die ons een welkome aanleiding tot discussie biedt. Niet omdat we de grootheid van Che

Guevara ook maar enigszins in twijfel trekken. Die staat voor ons boven enige twijfel vast. Wél omdat wij hem als grote figuur veel meer gebonden achten aan een bepaalde tijd en aan Zuid-Amerika dan kennelijk het geval is met de recensent. Als hij aan het slot van zijn bespreking opmerkt, dat het hier om een boek "voor alle tijden" gaat, dan kunnen we dat wel met hem eens zijn, doch alleen in historische zin, zoals bijvoorbeeld de kronieken van Titus Livius over de romeinse geschiedenis nog altijd de moeite waard zijn om te lezen, omdat men er iets uit leren kan van de toenmalige maatschappij-verhoudingen en de toenmalige klassentegenstellingen, omdat zij ons maatschappelijk inzicht verrijken. Maar zo heeft Mulder het, geloven wij, toen hij het werk van Che Guevara op de aangegeven wijze kwalificeerde, niet bedoeld. En dát hij het zó niet bedoeld heeft, blijkt volgens ons vooral ook uit zijn opmerking, dat degene die het boek aandachtig bestudeert mogelijk ook in West-Europa een succesvol guerilla-strijder zal worden.

In wat voor guerilla-strijd?, vragen wij. Dat is de zaak, waarom het naar onze mening bij een beoordeling van dit boek boven alles draait. Zuid-Amerika namelijk kent een strijd of staat op het punt een strijd te leren kennen, die in Europa al verleden tijd is. Zuid-Amerika is het tijdperk der burgerlijke omwentelingen binnengetrepen. Niet precies de burgerlijke omwentelingen, zoals Europa die in de negentiende eeuw beleefde, maar de burgerlijke omwentelingen, zoals die zich plegen te voltrekken in achterlijke landen, dat wil zeggen: burgerlijke revoluties, die niet worden doorgevoerd door de opkomende bourgeoisie, maar door de arme, in hoofdzaak uit arme boeren bestaande volksmassa's; uit arme boeren in hoofdzaak, omdat juist de achterlijkheid van het gebied (de oorzaak van de zwakte der bourgeoisie), het ontbreken van moderne industrie en de feodale verhoudingen tevens tot gevolg hebben, dat er een modern proletariaat ontbreekt.

Waar ter wereld zijn dergelijke revoluties (en dergelijke guerilla-oorlogen) mogelijk? In 1918-1920 werden ze door de Russische (boeren)partisanen gevoerd in de steppen van de Wolga; tussen 1927 en 1947 werden ze door Chinese partisanen gevoerd in de uitgestrekte vlakten van de Jangtse-kiang. In Spanje werden ze in de Napoleontische tijd gevoerd en in het half-feodale Duitsland in het begin van de 19e eeuw in de dagen van Gneisenau. Maar oneindig groot is de afstand tussen die guerilla-oorlogen en bijvoorbeeld de strijd van tien miljoen, de bedrijven bezet houdende arbeiders in Frankrijk in mei 1968.

Als Che Guevara 'n lichtend voorbeeld is, dan slechts wat betreft zijn karakter, zijn mensenliefde en zijn onvoorwaardelijke, de persoonlijkheid wegcoijferende toewijding aan de zaak van Zuid-Amerika's bevrijding uit de achterlijkheid en de corruptie. Maar de peones van Zuid-Amerika vermogen wél onze bewondering en onze sympathie te wekken, zij vermogen de industrie-arbeiders van West-Europa in het tijdperk van rationalisatie en fusies niet te leren hoe zij moeten strijden.

Laten we het terwille van de duidelijkheid wat scherp (en wat onaardig) stellen: indien de arbeiders van de Verblifafabrieken bij hun demonstratie in de straten van Krommenie portretten van Che Guevara zouden hebben meegedragen, dan zou dat aan de resultaten, het effect en de situatie weinig of niets veranderd hebben. Maar wanneer zij zich niet door de directie zouden hebben laten overrompelen en naar huis sturen, maar - waar het een ogenblik naar toe scheen te gaan - de fabriek zouden hebben bezet, dán zou hun strijd een ander niveau hebben bereikt.

=====

HET KOMT er niet op aan, wat deze of gene proletariër of zelfs heel het proletariaat zich voorlopig als doel v o o r s t e l t . Het gaat er om w a t h e t p r o l e t a r i a a t i s , en wat het dienovereenkomstig historisch beschouwd gedwongen zal zijn te doen.

(KARL MARX, "De heilige familie")

=====

LOSSE NOTITIES OVER ONRUST IN ITALIE

AL ENKELE maanden zijn de Italiaanse arbeiders sterk in beweging. Slechts enkele feiten dringen tot de Nederlandse pers door, zoals onlangs de opstand in Battipaglia, waarbij de politie twee mensen doodde. De vakbonden proberen deze ontwikkeling in "geordende" banen (en onder hun controle) te brengen en voor eigen politieke doeleinden aan te wenden. Na de schietpartij bij Avellino op Sicilië in december 1968 hebben de bonden hun les geleerd. Na de dood door politieschoten van een landarbeider reageerden de Italiaanse arbeiders toen met massale en spontane stakingen. 'n Beweging als in mei '68 in Frankrijk leek even héél dichtbij. De vakbonden begrepen, dat na de gebeurtenissen in Battipaglia opnieuw gevaar dreigde. Zij volgden de bekende taktiek, namelijk zélf een kleine actie beginnen voordat hun leden tot grote acties overgingen.

Onlangs is er ook een actie geweest van de Italiaanse benzinepomphouders, een actie derhalve van mensen, die niet direct tot de industrie-arbeiders kunnen worden gerekend, wél een actie die belangwekkend is in verband met de in Italië heersende verhoudingen, een actie ook, die natuurlijk wél direct met de ontwikkelingen van het Italiaanse kapitalisme verband houdt.

Negentig procent van de benzinepompen was gesloten door de pomphouders, die een hoger percentage wilden van de benzine-verkoop. Een Italiaanse pomphouder krijgt per liter benzine 6 lire. Een liter kost 140 lire. Daarvan gaat 104 lire naar de staat. Gemiddeld verkoopt een Italiaanse pomphouder 500 liter benzine per dag. Hij verdient dus per dag 3000 lire, wat neerkomt op f 18. Daarvoor moet hij vaak 16 uur werken. Vakantie kent hij niet. Sommigen kunnen hun inkomsten vergroten met reparaties en doorsmeren, enz. Maar ook dan nog is armoe troef.

Enkele maanden geleden richtten pomphouders in het industriële Bologna een bond op, de FIUB. Deze bond proclameerde in maart j.l. een algemene staking. Die staking was bijzonder fel. Diverse benzinestations, die open bleven werden met molotofcocktails bestookt. Daarna ging de politie er toe over alle geopende benzinestations onder bewaking te stellen. Een aantal pompstationhouders zocht in Milaan de hulp en medewerking van radicale studenten te verkrijgen. Vóór de staking een feit was zelfs al. Ze wilden een beroep doen op de studenten om stakingspijketten te vormen en hen verzoeken stencilmachines ter beschikking te stellen. In de door de studenten tijdens een van hún acties bezette docentenkamer van de Milaanse universiteit werd daarover vergaderd. 1)

Wat de zogenaamde "linkse beweging" in Italië betreft: deze bestaat uit een wirwar van groepjes, die zich splitsen, waarvan de leden elkaar royeren, weer saamengaan, opnieuw splitsen en elkaar voor fascist uitmaken. Het sterkste staaltje hiervan vernamen wij van een studente, die tot geen enkele groep wilde behoren.

"STA JE HIER ALS TROTZKISTE?"

In december j.l., zo vertelde ze, was er in Milaan een staking in de grote warenhuizen. De directies zetten werkstudenten in als onderkruipers. Andere studenten vormden met het winkelpersoneel stakingspijketten om hun collega's de toegang te verhinderen.

Voor een van de warenhuizen stond onze studente, arm in arm in zo'n keten. Een Trotskist kwam langs en vroeg haar: "Waarom sta je hier in de keten?"

Zij antwoordde, dat zij niet wilde, dat studenten onderkruiperswerk deden en dat de staking er een voor een goede zaak was. De Trotskist was niet tevreden en vroeg:

"Sta je hier als Trotskist?"

Het meisje antwoordde: "Nee, als stakingspijket!"

"Als je hier niet als Trotskiste staat, dan ben je een fasciste!", zo constateerde daarop de strijder voor de "permanente revolutie".

Onrust heerst er zelfs ook bij de Milanese politie. De meeste agenten in Italië zijn afkomstig uit Sicilië en Zuid-Italië. Zij zijn bij de politie gegaan, omdat er voor hen geen ander werk was. Na enkele jaren meestal plegen zij weer uit het politiekorps te treden en naar hun haardsteden terug te keren, waar zij dan, dank zij hun kortstondige politietijd gemakkelijker aan een baantje komen. Tegen arbeiders en studenten treden ze vaak met tegenzin op. Hun betaling is slecht; hun werktijd is ongunstig.

In de nacht van 18 maart kwam het tot een uitbarsting. Een compagnie agenten keerde om half twee terug van een wachtdienst bij de stakende Pirelli-bandenfabrieken. Ze kregen te horen, dat ze om half vier opnieuw naar de Pirelli-bedrijven zouden moeten uitrukken. Ze begonnen daarop een ziddemonstratie, onder het gescandeerd geroep van "Ho Tsji Minh!" In de daarop volgende dagen voerden ze een modelactie, weigerden ze overwerk, enz.

Onrust onder de studenten is er ook. In Milaan bezetten studenten de Polytechnische School en werd er gedemonstreerd door studenten van het beroepsonderwijs. Ook demonstreerden er studenten bij de Pirelli-fabrieken om hun solidariteit met de stakende arbeiders te betuigen. Bij die fabrieken is er de laatste tijd tussen directie en arbeiders een harde strijd aan de gang. Buiten de vakbonden om vormen de arbeiders er comité's van onder op en ze werken herhaaldelijk samen met studenten. 2)

Strijd van de huurders is er eveneens. In Milaan weigeren 100.000 van de circa 105.000 huurders van het Instituut voor volkswoningen om huur te betalen. Zij protesteren tegen huurverhogingen. De beweging is een jaar geleden door een aantal wijkcomité's begonnen en heeft zich massaal uitgebreid.

Voorts is er in maart gestaakt door het personeel van het elektriciteitsbedrijf ENEL, voornamelijk door monteurs en elektriciëns. De staking is begonnen door zestig jonge ongeschoolde arbeiders. Zij wilden plaatsing in 'n hogere loongroep, omdat zij voor hetzelfde werk lager dan de anderen werden betaald. De staking zou $2\frac{1}{2}$ uur duren, maar om half elf 's morgens mochten de stakers niet meer naar binnen. Dezelfde middag kondigden de vakbonden een 24-uurs-staking af. De volgende morgen bleven enkele honderden werknemers buiten de poort. Alleen het administratieve personeel en enkele monteurs werkten door. Leden van een strijdcomité deelden pamfletten uit, waaraan het volgende is ontleend:

DOOR DE ARBEIDERS GEDWONGEN

".... Deze feiten (de uitsluiting van 60 stakers) ontzenuwen duidelijk alle beweringen, die willen doen geloven, dat er bij het door de regering genationaliseerde bedrijf van de ENEL geen sprake van uitbuiting zou zijn...

.... Na jaren van toegeven en compromissen zijn de vakbondsleiders van de FIDAE, FLAEI en UILSP 3) gedwongen door de eenheid en de strijdgeest van de arbeiders, in hun strijd in te grijpen met een poging de teugels in handen te nemen. Het strijdcomité roept de arbeiders op om waakzaam te zijn, opdat hun élan niet misbruikt zal worden door de vakbondstop om de oplossing wéér in een compromis te zoeken.

-
- 1) De staking van de pomphouders heeft er toe geleid, dat zij per liter één lire meer hebben gekregen.
  - 2) In Italië is 25% van de studenten afkomstig uit een arbeidersgezin of het gezin van een lagere employé, zo vernamen we. We kunnen het cijfer, dat ons hoog voorkomt, niet controleren.
  - 3) In Italië beheersen drie bonden de arbeidsmarkt: een communistische, een socialistische en een katholieke.
- =====

E E N   Z O N D E R L I N G   C O M M E N T A A R

HET FEIT, dat NVV-voorzitter André Kloos zich ná het Haagse congres van de P.v.d.A. met zijn vakcentrale wat van die partij - waarvoor hij overigens zitting heeft in de Eerste Kamer - heeft gedistancieerd, is voor "Het Parool" aanleiding geweest tot een allerzonderlingst commentaartje. Daarin werd namelijk uit de opmerkingen van Kloos min of meer de conclusie getrokken, dat hij blijkbaar weer wat meer het accent wilde leggen op de zuivere loonstrijd en dat ofschoon "het leerstuk van de klassenstrijd" al lang door iedereen verworpen is.

Wij vragen "Het Parool" in alle ernst, waar of dat befaamde "leerstuk van de klassenstrijd" toch wel te vinden is. Bij Marx? Mis! Hij heeft nooit een "leerstuk van de klassenstrijd" of een "leer van de klassenstrijd" ontwikkeld. Iets dergelijks staat weliswaar te lezen in de quasī-geleerde boeken die wijlen de heer mr. W.M.F. Treub over Marx en het marxisme heeft geschreven, maar er is géén zichzelf respecterend marxist in Nederland geweest, die na eerst in daverend hoongelach te zijn uitgebarsten, vervolgens niet met de stukken in de hand bewezen heeft dat de heer Treub van toeten noch blazen wist.

Marx hééft geen leer van de klassenstrijd ontwikkeld. Hij heeft alleen maar het bestaan van een klassenstrijd geconstateerd. Hij was wat dat betreft bepaald niet de eerste, omdat tientallen historici en economen van naam de klassenstrijd al lang vóór hem ontdekt hadden. Hij bestaat eenvoudig; hij wordt niet geleerd en niet gepredikt. En wie in godsnaam zouden hem aan de arbeiders moeten leren, die er zélf meer van af weten dan welke halfbakken intellectueel of welke geleerde professor ook?

De klassenstrijd is een feit. Het is ook een feit, dat de heer Kloos in die klassenstrijd aan de kant van de ondernemers staat. Dat hij in de burgerlijke maatschappij als verkoper van de arbeidskracht tegen haar ogenblikkelijke marktprijs optreedt, doet daaraan geen sikkepit af. Zo de heer Kloos al beroepshalve bereid is om bij loononderhandelingen het getal van de arbeidersklasse als gewicht in de weegschaal te werpen, zo hij al gewend is met de strijd van de arbeiders als stok achter de deur een resultaat voor zijn centrale te boeken, hij is geenszins bereid de strijd van de arbeiders te steunen. Integendeel hij rijdt haar in de wielen en de enkele uitzonderingen (schijnbaar) op de regel, kunnen slechts verklaard worden uit de tegenstelling tussen vakbondsmythe en vakbondspraktijk.

Wie het (niet bestaande) leerstuk van de klassenstrijd verwerpt drukt daarmee alleen maar uit wát zijn positie is in de werkelijk bestaande klassenstrijd van onze dagen. Als de heer Kloos zou zeggen (wat hij niet eens doet), dat hij wel degelijk de klassenstrijd wil, dan zou hij schromelijk staan liegen, omdat zijn praktijk het tegendeel bewijst. Het commentaartje van "Het Parool" berust op een dubbele dwaling: een dwaling omtrent de klassenstrijd en een dwaling omtrent de werkelijke positie van de heer Kloos.

=====